

svojo zmrzlo roko in se nemudoma vrnil v bazni tabor. »Tista dva dni je bilo na Everestu najslabše vreme tega desetletja v maju, ko je iz Bengalskega zaliva pritisnil močan ciklon,« je dejal. »Čeprav je za Davota to huda nesreča, objektivno gledano ni tako strašna, kot bi lahko bila. Če bi ne opazil omrzlin, bi nemara še ostal na gori in bi mogoče delil usodo nesrečnežev, ki se niso vrnili z nje.«

DAVO BO SMUČAL Z EVERESTA

Davo Karničar, ki se je sprijaznil s tem, da bo na levi roki izgubil mezinec in del prstanca, je pripovedoval o dveh pomembnih dosegedanjih smučanjih z Everesta: »**Pierre Tardivel** je smučal z Južnega sedla, **Hans Kammerlander** pa je le nekaj dni po našem odhodu iz baznega tabor prispel prav tja in se odlično aklimatiziran z vzpona na vrh osemtisočaka Šiše Pangme, od koder je prišel, povzpel na vrh Everesta, si na najvišji točki Zemlje pripel smučič, odsmučal kakšnih 200 višinskih metrov, si odpel smučič, sestopal peš in po podatkih, ki smo jih dobili, na višini 7000 metrov spet pripel smučič in se smučal do višine 6400 metrov. Menda sploh ni imel v načrtu smučati z vrha v bazni tabor, ampak se predvsem s smučmi spustiti z vrha. To je sicer izjemen dosežek, vendar drugačen od mojih načrtov, ki jih še vedno imam: smučati čisto z vrha gore

prav do baznega tabora oziroma do tja, do koder bo takrat sneg. Narediti nameravam natanko isto, kar sva lani naredila z Drejcem na Anapurni — v enem kosu odpeljati od vrha do vznožja gore.«

Pravi, da je na letošnji odpravi odlično spoznal Everest in se naučil marsikaj, česar doslej o gori ni vedel, tako da si je pridobil bogate izkušnje za prihodnje leto, ko bo znova poskusil uresničiti svoj letošnji načrt. »Zdaj me je Everest kolikor je le mogel prijazno spodil s svojih pobočij, dokler je bil še čas,« je dejal, »kar bi lahko pomenilo, da mi bo prihodnje leto naklonjen.«

Dr. Damijan Meško, zdravnik odprave, je odgovoril na vprašanje, kaj pomeni Karničarjeva sedanja poškodba za njegovo nadaljnjo smučarsko in alpinistično kariero.

»Brez enega ali v najslabšem primeru dveh še najmanj obremenjenih prstov leve roke bo lahko brez težav smučal,« je dejal. »Sedanja poškodba ga gotovo ne bo ustavila pri njegovih načrtih, ki si jih je zastavil. Na pobočjih Everesta, ko se je to zgodilo, je bil invalid, ko ga bodo pozdravili, ne bo več.«

Davo Karničar ga je še dopolnil: »Zdaj, ko sem goro skoraj do potankosti spoznal, je moja želja po smučanju z vrha Mount Everesta še večja, kot je bila pred odhodom na sedanjo odpravo. Prihodnje leto ob tem času bom storil res čisto vse, da uresničim ta svoj načrt.«

GORSKI REŠEVALCI SO NAŠLI TRUPLI JASNE BRATANIČ IN STANETA BELAKA-ŠRAUFA

ZADNJI POTI NESREČNIH ALPINISTOV

Alpinista **Stane Belak-Šrauf** in **Jasna Bratanič** sta pokopana v posvečeni zemlji: potem ko sta od lanskega božiča pogrešana plezalca prve dni letošnjega leta na visoko zasneženih pobočjih Nad Šitom glave in

Stane
Belak-Šrauf

Mojstrovke zaman iskali dve stotnji gorskih reševalcev, so ju konec maja našli v plazovih med tema gorama, vendar na drugi strani, najdibi pa je botrovalo zares izjemno in nenavadno naključje.

Šrauf je v svoji dolgoletni alpinistični karieri plezal in hodil po gorah s številnimi plezalci in drugimi gorniki ter z nekaterimi od njih postal dober prijatelj. Tako se je po neuspešnih iskalnih akcijah prve dni letošnjega leta letošnjo pomlad marsikateri njegov alpinistični prijatelj čisto na lastno pest odpravil na plazove pod obema gorama, hodil po njih in iskal kakršnokoli sled za izginulima alpinistoma. Glede na podobne neuspešne izkušnje pa se organizirane večje iskalne akcije po januarju niso več lotili, ker ni bilo za iskanje prav nobene oprijemljive točke.

SPOROČILO IZ SANJ

Neko noč sredi maja pa je gorski reševalec Postaje GRS Ljubljana in gospodar Komisije za Gorsko reševalno službo pri Planinski zvezi Slovenije **Boris Bertonec** sanjal svojega prijatelja Šraufa, s katerim je kot soplezalec opravil nekaj vzponov. Šrauf ga je v sanjah klical in nekaj spraševal s plazu pod Mojstrovko, tisti del plaz, kjer je Šrauf stal, pa je Boris še v snu brez težav natančno lociral: ta plaz, na katerem je bil to zimo tudi sam nekajkrat, da bi našel kakšno sled za izginulim prijateljem, namreč kar dobro pozna.

Takoj naslednje jutro, v soboto, 18. maja, se je iz Ljubljane odpravil na Gorenjsko in se ustrezno opremljen že dopoldne začel vzpenjati po strmini, da bi prišel do območja, ki ga je bil sanjal. Nič se mu ni zdelo nenavadno, da se je odpravil na plazove, ki jih prve dni letošnjega leta v množični iskalni akciji gorski reševalci niso pregledovali, ker tam pač niso pričakovali nobenega uspeha. Ustavil se je na kraju, na katerem je v sanjah stal Šrauf in ga klical; nad tem krajem se izteka tako imenovana Kaminska smer, ki poteka po severnem ostenju 2332 metrov visoke Male Mojstrovke. Ko je gledal naokrog in na prvi pogled ni opazil nič takega, kar bi pritegnilo njegovo pozornost, je opazil dva planinca, ki sta šla po zasneženi planinski poti iz Tamarja proti Vršiču in kmalu prišla do njega. Pozdravili so se in iz pozdrava je spoznal, da sta Italijana.

»Bila sta kakšne tri metre od mene, izmenjali smo nekaj besed, ko se je enemu od obeh pod nogo udrlo, takoj je potegnil nogo iz luknje in ko sem stopil tja, sem na dnu udrtine zagledal tekstil. Odkopal sem ga in iz snega potegnil nahrbtnik, « nam je pripovedoval gorski reševalec Boris Bertoncely.

REKONSTRUKCIJA USODNE POTI

Nobenega dvoma ni bilo, da je bil last Jasne Bratanič. Kot je bilo mogoče sklepati, ji ga je z ramen odtrgala velikanska sila, ki je bila lahko le snežni plaz: naramnice ji je plaz potegnil z ramen, širok pas okoli bokov ji je moral strgati, da ga je potem nosil po svoje.

Prav veliko Boris Bertoncely ob tej najdbi ni hotel govoriti; dejal je le, da je to šele začetek prave iskalne akcije in da je nahrbtnik le majhna sled za pogrešanima, res pa je tudi, je dejal, da »se zdaj vsaj dokaj natančno ve, v kateri vpadnici se je zgodila nesreča in kam bo treba odslej pri iskanju usmeriti največjo pozornost«.

Kraj najdbe in širše območje je označil z leskovimi vejami in o najdbi obvestil svoje kolege gorske reševalce.

Dan pozneje, v nedeljo, 19. maja, je približno 30 gorskih reševalcev prišlo na označeni plaz in s sondami poskušalo odkriti kakšno sled za pogrešanima alpinistoma. Zaman je bilo to njihovo delo, pa tudi lavinski psi so brez uspeha kopali in vohali po plazu.

Toda že po tej najdbi je bilo mogoče po besedah Borisa Bertoncelya sklepati, da sta šla Jasna in Šrauf tistega predbožičnega dne lanskega leta skoraj natančno po tistih poteh in smereh, kot je Šrauf za vsak primer napisal na listek in ga pustil v avtu na eni od serpentin vršiške ceste, preden sta se odpravila na svojo zadnjo turo. Kot so rekonstruirali gorski reševalci, sta precejšen del svoje ture že opravila, bila sta verjetno že Nad Šitom glave in sta šla proti Mali Mojstrovki, ko ju je zajel nepričakovan talni plaz in ju pokopal.

PLAZ JE ALPINISTKI VZEL NAHRBTNIK

V torek, 21. maja zgodaj popoldne, so komaj kakšnih deset metrov daleč od kraja, kjer so nekaj dni prej našli nahrbtnik, našli še truplo Jasne Bratanič. Tudi za to najdbo je bil najbolj zaslužen Boris Bertoncely, ki ga je neki notranji glas spet gnal na ta plaz. Ko so nekateri

njegovi kolegi gorski reševalci zvedeli, da namerava spet iti pod Mojstrovko, so se mu pridružili, eden od njih pa je s seboj vzel tudi svojega lavinskega psa. Vse dopoldne so iskali po tem plazu in iskanje okronali z uspehom.

Načelnik Postaje GRS Kranjska Gora **Janez Kunstelj**, ki je vodil to iskalno akcijo, nam je povedal, da so truplo nesrečne alpinistke našli, ko so kopali okoli ene od sond, ki so jih napravili dva dni prej. Dekle je ležalo na hrbtu na koncu plazu dva metra in pol globoko pod površino snega in je imelo le nekaj poškodb. Kaže, da se je njen nahrbtnik kam zataknil, ko je ponesrečenko plaz že nosil, odtrgal ji ga je in ga odložil nekje na sredini plazovine, alpinistko pa je nosil čisto do konca, kjer jo je odložil. Sklepajo, da je nahrbtnik šele drug plaz prinesel nižje in ga odložil v bližini mrtve alpinistke. O tej domnevi pričajo prerezi snega, ki so jih napravili reševalci: okoli trupla je bil zbit sneg popolnoma drugačen kot okoli nahrbtnika, poleg tega je bila pokojnica dva metra in pol globoko pod površino, nahrbtnik pa komaj pol metra.

Še tri dni pozneje, 24. maja, so v istem plazu našli še truplo Staneta Belaka. Po dveh dneh slabega vremena je na plaz pod Mojstrovko spet prišlo kakšnih 20 gorskih reševalcev, ki so z lavinskimi psi in sondami iskali pogrešanega kolego. Dne 24. maja dopoldne pa sta se na ta plaz odpravila samo dežurni gorski reševalec **Matevž Podrekar** iz Kranjske Gore in reševalec **Jure Jeršin** s svojim mladim lavinskim psom Arijem: če že ne bi nič našla, je bila to vsaj dobra vaja za mladega psa, ki ga je treba redno trenirati.

V ROKAH JE STISKAL ZVITEK VRVI

»Vodniki lavinskih psov pravijo, da se psi lahko dobro skoncentrirajo na iskanje le tedaj, če imajo mir,« je dejal načelnik GRS Kranjska Gora Janez Kunstelj. »To dopoldne je imel Ari na plazu mir in je lahko hodil od luknje do luknje, od sonde do sonde, ki jih je bilo na plazu nekaj sto. Pri eni od teh se je pes ustavil in začel s tacami kopati, Jure Jeršin pa je potem nedvoumno ugotovil, da je spodaj truplo.«

Matevž Podrekar je po radijski zvezi poklical še druge kolege in ta dan po četrty uri popoldne so v globini dva metra odkopali truplo Staneta Belaka. Ležalo je na snegu v kotanji, po vseh znakih sodeč pa je nesrečnega alpinista plaz precej huje premetaval kot njegovo soplezalko, preden je mrtvega odložil. Ob njem so našli njegov nahrbtnik, v katerem je bilo med drugim ledno kladivo in obe derezi. V rokah je stiskal zvitek vrvi, kar pomeni, da sta se nameravala navezati in verjetno plezati, ko ju je presenetil snežni plaz. Ni izključeno, da sta hodila še po kopnem in preprosto pozabila, da je »na stehi« nad njima, na gorskih vrhovih, sneg, ki je višje v gorah v velikih količinah zapadel ta predbožični dan.

Jasno Bratanič so pokopali v njenem rojstnem Celju, Staneta Belaka-Šraufa na enem od najlepših slovenskih pokopališč, na Blejski Dobravi pri Jesenicah. Na pogreb je v sredo, 29. maja, prišla malone celotna Šraufova generacija alpinistov, poleg njih skoraj vsi

alpinisti in njegovi prijatelji iz starejše generacije, pa tudi številni mlajši plezalci, ki jim je bil Šrauf vzornik. Na pogreb je čisto zasebno prišel tudi predsednik države **Milan Kučan**, sicer navdušen gornik, ki je šel v pogrebem sprevedu skupaj s svojimi plezalskimi tovariši z Gorenjskega.

GOVOR TOMAŽA JAMNIKA

V imenu Komisije za odprave v tuja gorstva pri Planinski zvezi Slovenije je pred katafalkom spregovoril **Tomaž Jamnik**, ki je dejal:

»Šraufovo življenje je bilo prekratko, da bi uresničil vse načrte, ki jih je imel. Usoda ga je prekinila sredi zadnjih priprav na njegovo naslednjo ekspedicijo.

Prekinila je življenje, ki ga je **Nejc Zaplotnik** tako lepo opisal v uvodu svoje knjige: 'Kamor seže oko — same gore. Drzne skalne ostrice, ledeniki, mogočna ledena pobočja najvišjih vrhov sveta. Stokanje ledu pod menoj, snežni viharji, mrzle polarne noči, umirajoče šumenje ledeniškega potoka, ki ga mrzav počasi kuje v led, veter, ki te skuša odtrgati in pahniti v globino, izmučeni obrazi in žareče oči prijateljev, zaledenele brade, omrzli prsti, prasketanje ognjev, tiho mrmranje pesmi, drobne skalne razčlemba, ki kažejo pot, občutek breztežnosti, ceste, poti, letališča, otroci, dom, delo, noči brez spanja, blato do kolen, dež, pijavke, strah, pogum, trdi treningi dan za dnem, veseljačenje, nora dirka, počasno, tiho stopanje samotnega popotnika, uspehi, veselje, žalost, razočaranje, smrt, garanje brez počitka, poležavanje, topel dom, ljubezen, nevarnost, avanture...' Življenjska pot, ki pripelje samo na naslednjo pot in ta zopet na naslednje razpotje. Pot brez konca, svoboda v najpopolnejšem smislu besede, a hkrati nezlomljiva vpetost v želje, sanje in hrepenenja.

Pred več kot dvajsetimi leti sem bil s Šraufom prvič skupaj: jaz prvič v Himalaji, on vodilni v ekipi, ki je naskakovala prvi slovenski osemčlanski Makalu. Zavzeto je sodeloval pri pripravah na odpravo, še bolj zavzeto na gori, ki so jo pred nami naskakovali mnogi, pa le redki verjeli, da ji bomo kos prav mi. Tedaj sem prvič sodeloval z alpinistom — gorskim maestrom, ki je bil dolga leta motor mnogih slovenskih himalajskih odprav in je s svojimi vzponi v domačih gorah, Centralnih Alpah in Himalaji postal legenda slovenskega alpinizma. Če omenim le Makalu in Everest, še posebno pa legendarni vzpon v Daulagiriju, njegovi zakleti gori, potem je to le majhen del tistega, kar je dosegel s svojo vztrajnostjo, trdnostjo, odločnostjo in doslednostjo. Bil je velik slovenski alpinist in njegova dela v gorah so za zmeraj vklesala njegovo ime v zgodovino alpinizma. Ne samo njegovo ime, tudi ime Slovenije, in za to smo mu hvaležni.

Šrauf ni nikoli priznal, da je premagan, nikdar pa ni želel z glavo skozi zid. Pripravljen se je bil umakniti in poskusiti znova. V svoji alpinistični karieri se je pogosto gibal na robu mogočega in dovoljenega. Dotikati se nebes je dano le redkim in redkokdaj, toda Šrauf je bil prav gotovo med tistimi, ki jim je bilo to dano. Prav zato mi je še bolj žal za njim, saj ga je usoda presenetila

prav tam, kjer je najmanj pričakoval. Žal mi ga je, ker ne bo mogel nič več načrtovati, nič več doživeti. Žal, ker ne bomo več skupaj. V tolažbo mi je, da je naše življenje le prehod, je le dana priložnost, da storimo nekaj, kar bo presešlo naš čas, kar bo pustilo sled v dejanjih, a tudi v mislih in srcih. Šrauf je prav gotovo storil veliko in zapustil veliko.

Slava mu!«

GOVOR MARJANA KERŠIČA-BELAČA

Potem ko so žaro s pepelom, zemeljskimi ostanki vrhunskega slovenskega alpinista, položili v grob, je spregovoril njegov alpinistični kolega in prijatelj **Marjan Keršič-Belač**, akademski kipar in član prve slovenske alpinistične odprave v Himalajo. Med drugim je povedal:

»Moje prvo srečanje s Šraufom je bilo leta 1962, leto dni po našem Trisulu, ko sem vodil republiški plezalni tečaj v Vratih in sem ga moral zavrniti, ker je kot začetnik prišel nanj nezadovoljivo opremljen, pa se je na tečaj vrnil že naslednji dan, ne da bi mi mojo strogost kaj zameril.

Vse do Šraufove najdbe sem verjel, da ju je tisto nevihtno noč ugonobila strela, zdaj pa nam je vsem jasno, da ju je presenetil plaz mokrega talnega snega, ki je treščil nanju iz velike višine v trenutku, ko je Šrauf že izvlekel iz nahrbtnika vrv, ki je še ni utegnil razviti, da bi se navezala nanjo.

Kdo med nami, ki smo že vse življenje zapisani goram, ni nikoli zagrešil nobene napake? Ob vsaki taki preizkušnji smo se šele pozneje zavedli, da smo imeli samo sleherni kotic naših nahrbtnikov napolnjen z zvrhano mero sreče, pa če smo verovali vanjo ali ne.

Zakon vsakega boja za napredek in dosežek nečesa višjega je nujno povezan s tveganjem in za zadnji svoj vzpon sta prav gotovo verjela, da ga morata opraviti, saj sta za letos načrtovala več vzponov v Himalaji. V vzponih tistega magičnega sveta sta videla poti do cilja, ki jih brez odpovedovanja udobju in brez naporov nadčloveških razsežnosti ni mogoče dosežati. Plačala sta račun za vse nas himalajce, nekdanje in prihodnje, ki smo tam dosegli svoje cilje in se tudi živi in zdravi po opravljenih nalogah vrnili domov.

S Šraufom sva vse od tistega tečaja v Vratih vse življenje ostala iskrena prijatelja. V mojih gorskih dnevnikih je petnajst njegovih himalajskih razglednic s pozdravi s skoraj vseh odprav vse do Everesta, na katerem je tudi stal.

Vam, ki ste ga poznali in veste o njem morda več, kot je bilo dano meni, čeprav sem v živo spremljal njegove podvige, ki so dosegli dejanja največjih dosežkov slovenskega in svetovnega alpinizma, ni potrebno razlagati izjemnosti njegove osebnosti. Med nas gorske vodnike in alpiniste veterane je prihajal z vedno svežimi diapozitivi in nam odkrival dele sveta, o katerih je naša generacija pionirjev slovenskega alpinizma vse od Trisula sem lahko le sanjala.

Šrauf je bil v vsem svojem gorniškem življenju pravzaprav zelo srečen človek, vse do svoje zadnje nesreče, ki mu je prinesla smrt in ob njem na najbolj krut in zahrbtn način ugonobila tudi prijateljico Jasno, ki je prav gotovo

neskončno zaupala v vse njegove odločitve, tudi v zadnjo, za katero sta se odločila v najbolj tveganih vremenskih razmerah. Vse do njune skupne smrti se je Šrauf vedno izmazal z nadčloveško trmo, vztrajnostjo in treniranostjo, ki je nešteto krat mejila na legendo. Bil je legendarni mož, ki se vedno vrne, kot ga je v času svojega življenja večkrat ocenil njegov veliki prijatelj **Joža Čop**.

Zdaj se na tem pokopališču končuje njegova pot.

Na čelu veselja sta življenje in smrt zapisana z enako velikimi črkami, kakor pravi naš pisatelj **Tone Svetina** v svoji 'Ukani'. Tokrat se usoda ni pustila ukaniti.

NAGROBNI GOVOR, KI GA NISEM MOGEL PREBRATI

NAŠEMU PRIJATELJU ŠRAUFU

Od vseh gora sta nazadnje še vitki Jalovec in mogočni Prisank snela svoji megleni pokrivali, kot bi v spoštovanju do tistega, ki ju je častil, hotela izreči Šraufu še zadnje slovo na njegovi zadnji poti z gora.

Na največji družinski praznik konec lanskega leta smo izgubili našega prijatelja, ki je v nas vseh zapustil toliko sledi, da ga ne bomo nikoli pozabili. Bil si človek tolikšnih vrlin, da je težko najti besede in napisati vse, kar smo s teboj doživeli v gorah ali pa v krogu domačih.

Kot alpinist si bil v svojih dejanjih več kot dve desetletji največji med velikani tega športa, ki si se mu zapisal z vsem življenjem. S svojimi vzponi si zares segel do zvezd. Predolg je seznam dejanj v gorah po vsem planetu, s katerimi bo ostal spomin nate za nas in bodoče rodove neizbrisni. Slovenskemu in svetovnemu alpinizmu si s svojimi tovariši zarisal smeri, od katerih so še danes nekatere neponovljive. Samo Ti, Šrauf, si bil zmožen največjih podvigov: dosleden, zagrizen, neverjetno vztrajen in zagnan si dosegal cilje, ki so bili za druge le pobožne in neuresničljive sanje. Da človek v svojem kratkem življenju postori toliko v gorah, mora imeti eno samo ime — Šrauf.

Občudovali smo Te, Te čakali, trepetali, ali se boš vrnil — in to si znal vedno. Tja, kamor si mi nismo upali ali nismo bili sposobni, tja, kamor nihče drug ni zmož, od tam si vedno znal najti pot domov in med nas.

Spominjam se besed **Reinholda Messnerja** v Kranju, ko je dejal, da je počaščen, da lahko predava in obišče deželo, kjer živi alpinist, legenda Himalaje, človek, ki se vedno vrača.

Stene v Himalaji so Ti bile, lahko bi rekli, drugi dom. Tam daleč si takrat dosegel tisto, o čemer so največji mojstri lahko le govorili in zmajevali z glavami, češ, saj to ni mogoče. Na vse Tvoje poti, na vse Tvoje uspehe nas Tvoje prijatelje spominjajo razglednice in spominki, ki krasijo naše domove. Povsod si se nas spomnil, na nikogar nisi pozabil, čeprav si se boril z najkrutejšo naravo. Vedno je tekla beseda o Tebi — komaj smo čakali Tvoje vrnitve. Toliko je bilo potem prelesto lepih fotografij, toliko doživetij si nam podajal — tu si bil enkrat!

Spominjam se, kako prisrčno je bilo ob Tvoji vrnitvi z Everesta. Komaj smo Te dočakali, vsega suhega in

Bolečina in trpljenje ob takih žalovanjih nas povezuje — bolj kot puhla sreča. Bodimo usmiljeni z žalujočimi svojci, kajti ne vemo, kako globoke so korenine njihove bolečine. Predvsem njim so namenjeni ob tem grobu naši izrazi globokega sožalja. V teh trenutkih z našo spoštljivo prisotnostjo morda le zblížujemo stvari, ki bi sicer ostale daleč vsaksebi. Šraufova in Jasnina smrt pa sta nam v opomin, da nihče od nas ne ve, kdo bo na vrsti že jutri kot prvi in kdo naslednji — in da je vse mrtvo vredno spominov in vse živo še večje ljubezni. «

Franc Novinc: Šrauf dan po vrnitvi z vrha Mount Everesta maja 1979; risba s tušem

zgaranega. Stiskov rok in objemov ni bilo konca. Kot vedno, ko si se vrnil, si takoj vprašal: »Mucki moji, kdaj in kam gremo?« Vedeli smo, da v Tebi ni bilo miru — v dolini nisi mogel dolgo zdržati. Tebi je bilo namenjeno živeti visoko nad nami in tja si nas tudi varno vodil. Da, res, Šraufi, bili smo vedno posebno počaščeni, kadar si nas peljal v steno Ti. Bilo je čast navezati se na Tvoje vrh. Vedeli smo, da bo to lépo in varno plezanje in vedno smo se od Tebe samo učili. Bil si strog, napak nisi odpuščal, nadiral si nas, nikoli ni bilo nič dovolj dobro. Včasih si bil celo grob, a vedno smo vedeli, da nam hočeš le dobro.